

Południowa
Szwecja
i cieśnina **Sund**

PRZEWODNIK ŻEGLARSKI

Marcin Palacz

Warszawa 2025

Marcin Palacz: *Południowa Szwecja i cieśnina Sund*

Copyright © Marcin Palacz

Copyright © for this edition: Wydawnictwo Nautica 2025

Wszystkie prawa zastrzeżone

Wydanie I

Redakcja: *MODESTIA* Rafał Sarna

Korekta: *MODESTIA* Katarzyna Sarna

Projekt graficzny, skład i łamanie: Marzena Piłko

Projekt okładki: Marzena Piłko

Opracowanie graficzne planów: Alicja Wrzochol

Autorzy zdjęć:

Zdjęcia lotnicze na s. 203, 204, 210, 212 pochodzą ze zbiorów Danish Agency for Data Supply and Efficiency (Styrelsen for dataforsyning og effektivisering), zbiór Skråfoto 2023, pobrane w marcu 2025 r.

Zdjęcie autora na okładce, zdjęcia na s. 18, 21, 55, 56, 101 © Monika Małkowska-Wojtczak.

Wszystkie pozostałe zdjęcia © Marcin Palacz.

Pozwolenia na publikację szwedzkich zdjęć lotniczych: Lantmäteriet nr LM2024/056964,

Swedish Maritime Administration (Sjöfartsverket) nr 25-00965.

Plany żeglarskie zostały sporządzone przez autora z wykorzystaniem danych pochodzących ze szwedzkiego i duńskiego biura hydrograficznego: Swedish Maritime Administration (Sjöfartsverket), licencja nr 25-02810, Danish Geodata Agency (Geodatastyrelsen), pozwolenie nr GST-320-3467, oraz danych firmy Hydrographica (s. 70, 71, 73, 74, 75, 77), za uprzejmą zgodą tej firmy.

Wykorzystano również dane OpenStreetMap.org.

Plany mają charakter jedynie poglądowy i nie mogą służyć do prowadzenia nawigacji. Prowadzenie nawigacji wymaga posługiwania się aktualnymi publikacjami nautycznymi przeznaczonymi do tego celu.

Autor i wydawnictwo dołożyli wszelkich starań, aby podane w książce informacje były prawdziwe, aktualne i kompletne. Nie ponoszą jednak odpowiedzialności za szkody spowodowane przez błędy i braki.

Zdjęcie na okładce przedstawia Karlskronę widzianą ze wschodu, na pierwszym planie Stadsmarina.

Zdjęcia otwierające rozdziały przedstawiają:

- „Blekinge – część wschodnia”: archipelag Lysterby widziany z wyspy Arpö
- „Blekinge – część zachodnia”: Bönsäcken – północny cypel wyspy Hanö
- „Wschodnie i południowe wybrzeże Skanii”: Kåseberga – kamienny okręt
- „Sund – brzeg szwedzki”: Marina Turbinhamnen w Malmö
- „Sund – brzeg duński”: Nyhavn w Kopenhadze

ISBN: 978-83-66846-78-4

ISBN ebook 978-83-66846-79-1

Druk: Drukarnia SKLENIARZ

Warszawa 2025

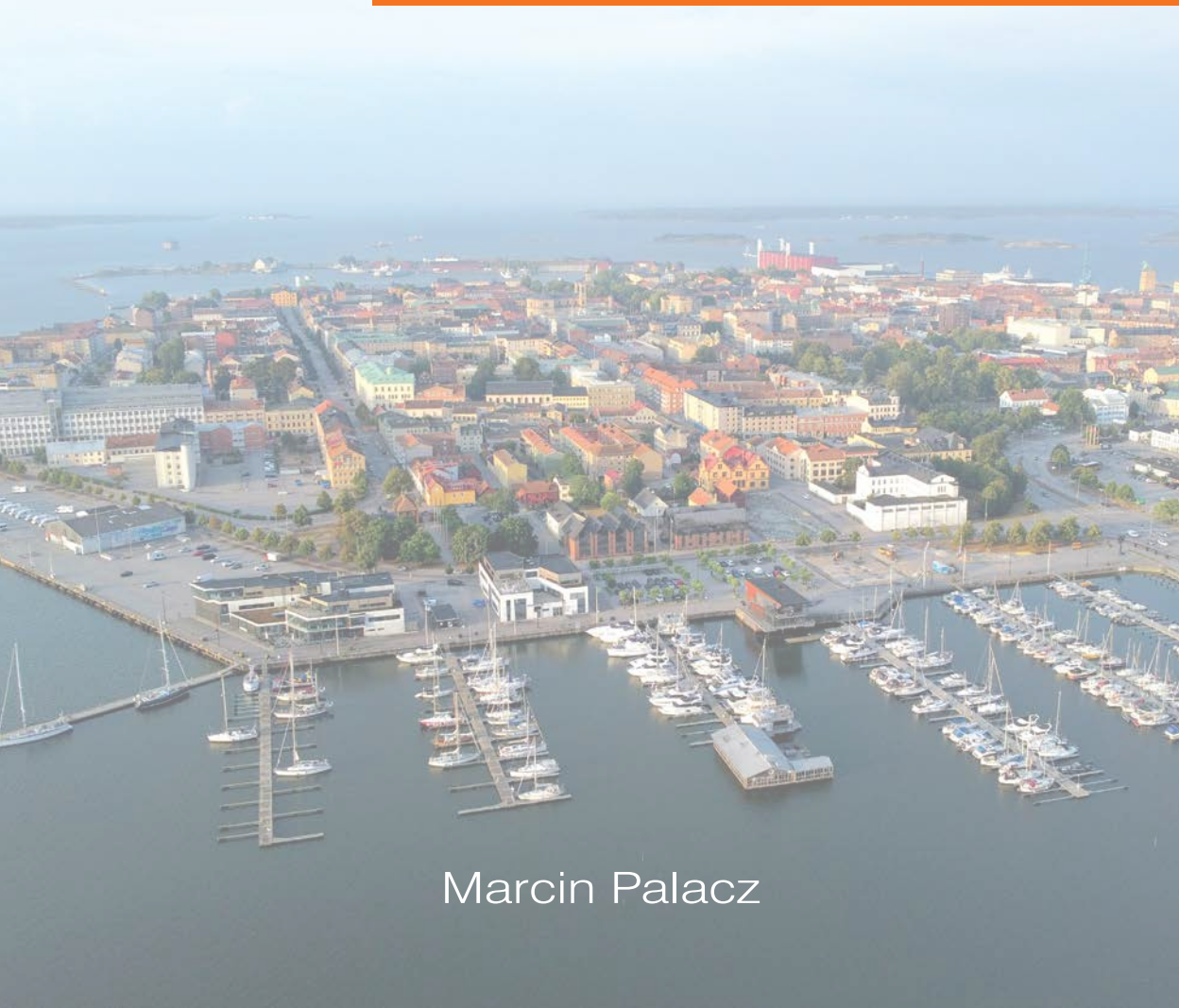
Wydawnictwo Nautica

e-mail: wydawnictwonautica@wydawnictwonautica.pl

www.wydawnictwonautica.pl

Południowa **Szwecja** i cieśnina **Sund**

PRZEWODNIK ŻEGLARSKI

Marcin Palacz

Spis treści

Od autora	7
Znaki i symbole użyte na planach	8

Informacje ogólne	9
Blekinge	9
Skania	12
Sund	14
Jak dotrzeć	16
Kiedy popłynąć	18
Koszty	19
W porcie	20
Mapy	22
Inne pomoce nawigacyjne	24
Służby i VHF	26
Prognozy pogody	27
Prawo powszechnego dostępu i ochrona przyrody	28
Postoje poza przystaniami	30
Fortyfikacje i obszary wojskowe w Szwecji	31
Paliwo	32
Nieczystości	32
Obowiązkowe ubezpieczenie motorówek w Danii	33
Inne obyczaje	33

Blekinge – część wschodnia	35
Utklippan	36
Stenshamn – Utlängan	37
Ungskär	39
Sandhamn	41
Torhamn	43
Sanda (na wyspie Sturkö)	44
Djupasund – pomost przy moście	45
Ekenabben (na wyspie Sturkö)	46
Drottningskär (Lökanabben na wyspie Aspö)	47
Garpahamnen (na wyspie Hasslö)	49
Hallarna (na wyspie Hasslö)	51
Norra Bollö	52
Karlskrona	53
Stadsmarina	57
Saltö Fiskehamn	58
Dragö utkik	59
Tromtö nabb	60

Ivö	61
Arpö Mjölkbryggan	62

Blekinge – część zachodnia	63
Gö	64
Ronneby	65
Port Ronneby	65
Ekenäs	66
Karön	68
Harön	68
Stora Ekön	69
Järnavik	70
Tjärö	71
Matvik	72
Bockö	73
Folsö	75
Tärnö	76
Karlshamn	78
Vägga i Svanevik	80
Innerhamnen	82
Stärnö Vindhamn	83
Gunnön	84
Pukavik	86
Krokås	87
Hörvik	88
Hanö	90
Nogersund	92
Hällevik	93
Torsö	94
Sölvesborg – Innerhamnen	95
Sölvesborg – Hermans heja	97
Edenryd	99

Wschodnie i południowe wybrzeże Skanii	101
Åhus	102
Vitemölla	104
Kivik	105
Vik	107
Baskemölla	108
Simrishamn	109
Brantevik	111
Skillinge	113
Kåseberga	115
Ystad	117

Abbekås	120
Smygehamn	121
Gislövs läge	123
Trelleborg	124
Skåre	125

■ Sund – brzeg szwedzki 127

Kanał Falsterbo i Höllviken	128
Skanör	131
Klagshamn	133
Malmö	135
Limhamn	136
Lagunen	138
Turbinhamnen	139
Dockan	140
Lomma	141
Vikhög	143
Barsebäckshamn	144
Landskrona	146
Lustbåtshamnen	146
Nyhamn	148
Lundåkrahamnen	149
Wyspa Ven	151
Bäckviken	153
Kyrkbacken	154
Norrebro	155
Borstahusen	156
Ålabodarna	158
Råå	159
Helsingborg	162

■ Sund – brzeg duński 165

Helsingør	166
Snekkersten	169
Espergærde	170
Humblebæk	171
Sletten	173
Nivå	174
Rungsted	175
Vedbæk	176
Taarbæk	177
Skovshoved	179
Kopenhaga	180
Hellerup	184
Tuborg	185
Svanemøllehavnen	186
Kalkbrænderihavnen	188
Svanemøllehavnen Nord	190
Søndre Frihavn Lystbådehavn	191
Langelinie	192
Ofelia Plads i Amaliehaven	194
Nyhavn	195
Christianshavn	197
Margrethesholm (Lynetten)	200
Sundby	202
Kastrup	204
Middelgrundsfortet	207
Flakfortet	208
Barakkebro (na wyspie Saltholm)	209
Dragør	210

Indeks	213
------------------	-----

Od autora

Przedstawiam Państwu przewodnik żeglarski, w którym opisałem porty i przystanie dwóch szwedzkich prowincji: Blekinge i Skanii, oraz Sundu. Wracam tym samym do mojej pierwszej książki wydanej 10 lat temu – była to *Południowa Szwecja* (Alma-Press 2015). Nakład tamtej pozycji od dawna jest już wyczerpany, a upływ czasu jednoznacznie wskazuje, że istnieje potrzeba odświeżenia materiału. Nowa książka nie jest jednak po prostu uaktualnioną wersją starej. Obejmuje większy obszar – oba brzegi Sundu, szwedzki i duński, zamiast tylko południowego fragmentu cieśniny po szwedzkiej stronie. W Blekinge opisuję natomiast kilka nowych miejsc przy wyspach, gdzie można zacumować do pomostów dostępnych dla wszystkich za darmo. Dziękuję Czytelnikom, którzy zauważyli, że poprzednio pominąłem jedną przystań – Järnavik – teraz naprawiam ten błąd.

Wszystkie opisane w książce przystanie, a jest ich 106, odwiedziłem w ciągu ostatnich trzech sezonów żeglarskich. Niektóre z nich więcej niż raz. Większość miejsc (73), w tym wszystkie przystanie w Sundzie, obejrzałem w lecie 2024 r. – ten rejs był długi, intensywny i ciekawy, całkowicie podporządkowany zbieraniu materiałów do przewodnika. Opisy

są teraz wzbogacone zdjęciami z drona, które zrobiłem specjalnie z myślą o tej książce. Wyjątkiem są cztery przystanie, których zdjęć z powietrza nie mogłem wykonać ze względu na zakaz lotów. W ich przypadku zamieszczone zostały zdjęcia lotnicze z zasobów duńskiego urzędu ewidencji gruntów.

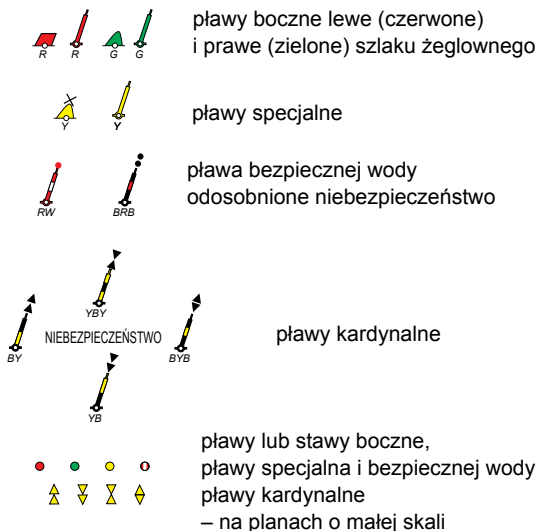
W ciągu ostatnich lat ukazały się również dwa inne przewodniki żeglarskie, których jestem autorem: *Polskie wybrzeże Bałtyku* oraz *Bornholm i archipelag Ertholmene*. Każda z książek była dla mnie okazją do nauki i przemyśleń, zarówno wynikających z docierających do mnie komentarzy Czytelników, jak i z używania tych opracowań w trakcie moich własnych rejsów. Mam nadzieję, że w nowym przewodniku udało mi się wykorzystać zgromadzone doświadczenia i będzie on pod wieloma względami lepszy od debiutanczej pozycji – bardziej przydatny tak w trakcie rejsów, jak również na etapie ich planowania, a także wygodniejszy w użyciu.

Życzę Państwu miłej lektury i wielu udanych rejsów! Do zobaczenia na wodzie.

Marcin Palacz, s/y „Lotta”
Warszawa, kwiecień 2025

Znaki i symbole użyte na planach

Znaki nawigacyjne systemu IALA-A

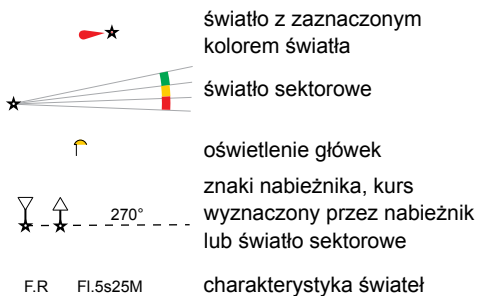
Przystań

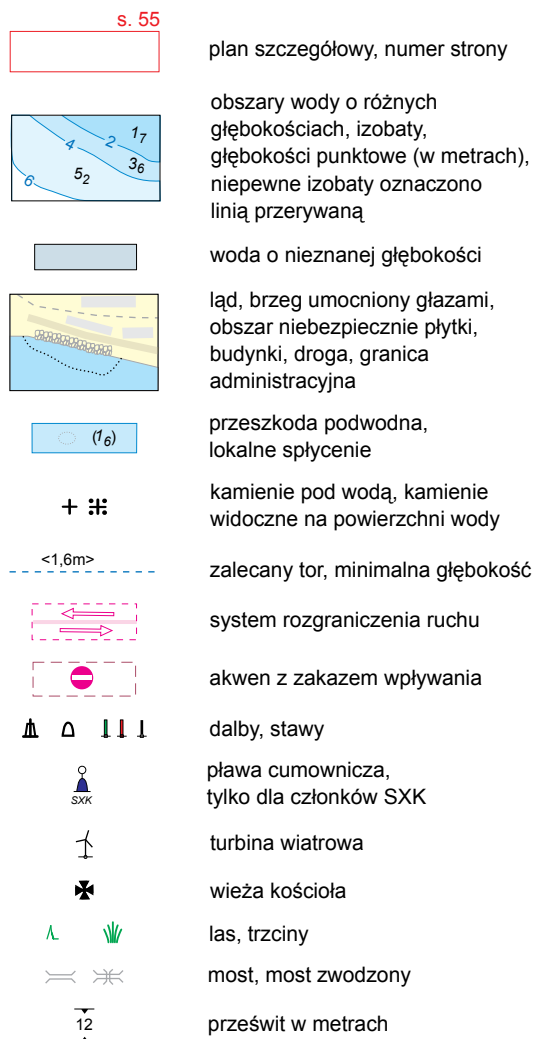
55°19,10'N 15°11,17'E

oznaczenie pozycji

Światła i inne znaki nawigacyjne

Pozostałe

Informacje ogólne

W przewodniku przedstawione zostały opisy portów i przystani leżących w szwedzkich prowincjach Blekinge i Skania oraz w duńskim Regionie Stołecznym na Zelandii. Opisany obszar obejmuje więc rozległą zatokę szwedzkiego wybrzeża położoną na zachód od Cieśniny Kalmarskiej, z miastami Karlskrona, Ronneby, Karlshamn i Sölvesborg, a także liczne wyspy tam zlokalizowane, dalej najbardziej południowe wybrzeże Półwyspu Skandynawskiego z Ystad i Trelleborgiem oraz akwen Sundu od Helsingborga i Helsingøru na północy, po kanał Falsterbo i Dragør na południu. Ten wstępny rozdział rozpoczyna się od charakterystyki trzech obszarów (Blekinge, Skania i Sund), a następnie przedstawia garść innych informacji przydatnych w rejsie i przy jego planowaniu. Szczegółowe opisy przystani znajdują się w kolejnych pięciu rozdziałach.

Blekinge

Blekinge jest najmniejszą pod względem powierzchni prowincją Szwecji (z 21 ogółem). Na terenie tej prowincji mieszka 153 tys. osób. Jej największe miasto i główny ośrodek administracyjny – Karlskrona – liczy raptem 35 tys. mieszkańców. Skaliste pagórki, pokryte w większości iglastymi lasami, przecinane rzekami, z licznymi małymi jeziorami oraz urozmaicone wybrzeże powodują, że Blekinge nazywane jest często ogrodem Szwecji.

Prowincja leży na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych – dotyczy to również tras żeglarskich. W Blekinge nie będziemy więc zwykle mieli problemu ze znalezieniem schronienia i miejsca na nocleg w porcie. Przystani jest wiele i nawet w szczycie sezonu raczej nie ma tu tłoku oraz znanego z najbardziej uczęszczanych szlaków żeglarskich

popołudniowego wyścigu do wolnych miejsc postojowych. Choć wzdłuż szwedzkiego wybrzeża Bałtyku biegnie trasa wakacyjnych wędrówek Szwedów, Niemców, Duńczyków, Holendrów i innych morskich nacji (Kopenhaga/Rugia–Bornholm–Sztokholm i z powrotem, lub na odwrót, w zależności od miejsca zamieszkania), to mało kto zapuszcza się w głąb zatok Blekinge. Urlop jest krótki, czas goni, więc jeśli tylko pogoda pozwala na odważny 50-milowy skok, to wielu wędrowców porusza się po cięciwie łączącej południowy kraniec Cieśniny Kalmarskiej z Simrishamn lub z Bornholmem, omijając niemal całą prowincję. Nie wiedzą, co tracą!

Linie brzegową Blekinge tworzą poszarpane skaliste wyspy, wysepki, półwyspy i pojedyncze skały sterczące z morza, czyli szkiry (po szwedzku *skär*). Taki właśnie charakter mają przeważająca część całego szwedzkiego wybrzeża Bałtyku aż po zatokę Botnicką, a także cieśniny Kattegat i Skagerrak. Archipelag Blekinge jest jednak najbardziej południowym i najbliższym Polski odcinkiem bałtyckiego wybrzeża szkiegowego. Urozmaicona linia brzegowa od zawsze ułatwiała żeglarzom znalezienie schronienia i powodowała, że liczne przystanie powstawały nawet na mało zaludnionych terenach.

Szkiry, jakże różne od polskich monotonych plaż i wydmy, czynią żeglugę trudniejszą, wymagającą precyzji i dokładnych map, ale jednocześnie nieskończenie ciekawszą. Przy zachowaniu elementarnej staranności nawigacyjnej żegluga w szkiegowych jest też zdecydowanie bardziej bezpieczna niż przy polskim wybrzeżu – żeglujemy zwykle po osłoniętych akwenach, a porty, do których się możemy schronić w razie nieoczekiwanego załamania pogody, są nieodległe, z reguły też można wybrać przystań (lub zatokę) osłoniętą przy

Wschodni kraniec archipelagu Blekinge to pas niskich, skalistych wysp

danym kierunku wiatru, taką, do której wejście nie sprawi trudności oraz nie będzie ryzykowne. Nie ma dużych fal, nie ma problemu choroby morskiej ani konieczności wykonywania wielogodzinnych przelotów i nic nas nie zmusza do żeglowania w nocy.

Miasto Karlskrona, położone we wschodniej części Blekinge, odgródzone jest od otwartego morza szeregiem dużych wysp: Hasslō, Aspö, Tjurkö, Sturkö i Senoren. Mają one drogowe połączenia ze stałym lądem mostami lub – w przypadku Aspö – bezpłatnym promem. Wschodni kraniec tego archipelagu to trójkątny poszarpany pas wysp i skał zakończony wyspą Utlångan. Jeszcze dalej, wysunięta w morze o pięć mil na południe, leży samotna para wysp Utklippan. Położony bardziej na wschód port Kristianopel, choć administracyjnie zalicza się do Blekinge, geograficznie i żeglarsko należy raczej do obszaru Cieśniny Kalmarskiej.

Zachodni kraniec akwenu Karlskrony wyznaczony jest przez most Hasslöbron. Na zachód od tego mostu znajduje się grupa wysp zwana archipelagiem Listerby (Listerby skärgård) z rozległym rezerwatem i licznymi zacisznymi zatokami. Dalej napotykamy masywny półwysp Gö, który dzieli wybrzeże Blekinge na dwie wyraźne części. Ominięcie półwyspu wymaga wyjścia na otwarte morze – to w zasadzie jedyny fragment archipelagu Ble-

kinge, gdzie skazani jesteśmy na dłuższy (ok. 5 Mm) bezpośredni kontakt z bałtycką falą i wiatrem. W razie potrzeby schronienia możemy szukać w porcie Göholm. W zatoce po zachodniej stronie półwyspu Gö ulokowało się natomiast 12-tysięczne Ronneby. Do centrum miasta jednak nie dojdziemy – znajduje się ono ok. 4 km w górę nieżeglownej (dla wysokich jednostek) rzeki. Główna żeglarska przystań Ronneby mieści się w Ekenäs – ok. 5 km lądem na południowy zachód od centrum.

Od Ronneby oznaczony czerwonymi i zielonymi pławami szlak prowadzi na zachód przesmykami wśród zatok, wysp i półwyspów. Północna gałąź tego toru wiedzie uroczymi, acz dość płytkimi przesmykami (minimalna głębokość 1,6 m). Główny trasa, na której nie ma istotnych ograniczeń zanurzenia, poprowadzona jest bardziej na południe i posiada również nocne oznakowanie nawigacyjne. Nieco dalej na zachód, jeśli zanurzenie jachtu na to pozwala, warto skrócić w malownicze, boczne, wąskie i dość płytkie (ok. 2 m) odgałęzienie toru poprowadzone po północnej stronie wyspy Saltärna. W najwęższym miejscu tor nie przypadkiem i wbrew intuicji wyprowadza nas tu niemal na trawę północnego brzegu.

Pięć mil dalej obszar szkieł rozszerza się w kierunku północnym i południowym, z jed-

nej strony wcinając się głęboko w stały ląd ku dużej wyspie Tjärö o wyjątkowo urozmaiconej linii brzegowej, z drugiej sięgając po równie ciekawą, niegdyś silnie ufortyfikowaną wyspę Tärnö. Cały ten akwen (Hällaryds skärgård) to chyba najpiękniejszy fragment archipelagu Blekinge: porośnięte mieszanym lasem skaliste wyspy, zaciszne głębokie zatoki, wąskie przesmyki, krystalicznie czysta i przejrzysta woda kuszą, by zatrzymać się tu na dłużej. Położone nieco dalej miasto Karlshamn ma cztery przystanie jachtowe. Jedna z nich znajduje się w centrum miejscowości. Natomiast sąsiadujące ze sobą mariny Vägga i Svanevik tworzą największy w Blekinge ośrodek usług żeglarskich, a do centrum miasta też nie jest z nich daleko – 20-minutowy spacer ścieżką wzdłuż zatoki. Po zachodniej stronie miasta ulokowana jest klubowa przystań Stårnö Vindhamn. Jeszcze dalej na zachód, w zatoce Stilleryd, znajduje się najnowsza (głębokowodna) część portu Karlshamn – tam miejsca dla jednostek rekreacyjnych jednak nie przewidziano.

W panoramie części wybrzeża po zachodniej stronie Karlshamn widoczne są kominy zakładów przemysłowych. Fabryki te jednak zdumiewająco bezboleśnie koegzystują z przyrodą, o czym możemy się przekonać na przykład w okolicy przystani Gunnön. Jeszcze

dalej na zachód, w głębi zatoki Pukaviksbukten, ulokowała się klubowa przystań klubu wodniackiego z Pukavik.

Kraniec archipelagu Blekinge wyznaczają zakręcająca na południe linia brzegowa, szeroki półwysep Listerlandet i ulokowana naprzeciw niego wyspa Hanö. Ten fragment wybrzeża jest żeglarsko nieprzyjazny – kamieniste płycizny rozciągają się daleko od brzegu, nie dają ochrony przed wiatrem i nie pozwalają zbliżyć się do lądu. Znajdujący się na stałym lądzie naprzeciw Hanö port Nordersund to jedna z nielicznych przystani, w których funkcje związane z rybołówstwem nadal dominują nad obsługą jednostek rekreacyjnych. Nie dziwi więc fakt, że w takim porcie jest duża szansa na uzyskanie pomocy w przypadku mechanicznych problemów na jachcie (np. związanych z silnikiem). Większość jachtów zawija jednak zwykle do pobliskiego Hällevik. Warto zajrzeć na zachodnią stronę półwyspu Listerlandet, do położonego w głębi długiej zatoki portu Sölvesborg, do którego prowadzi wąski, 4-milowy, wyznaczony pławami tor wśród skał i płycizn. Sölvesborg to malownicze miasteczko, ale szczególne wrażenie sprawia gościnność lokalnego klubu żeglarskiego Sölvesborgs Segelsällskap, udostępniającego przybyszom przytulne pomieszczenia klubowe ulokowane w jednej z nadbrzeżnych

Wyspy archipelagu Hällaryd to być może najpiękniejsza część wybrzeża Blekinge

